

ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE

KATALIZATOR REGIONALNIH EKONOMSKIH INTEGRACIJA I ODSKOČNA DASKA KA JEDINSTVENOM EU TRŽIŠTU

KAKO ĆE VAŠA FIRMA IMATI KORISTI OD OVOG PROCESA?

Zemlje regije zapadnog Balkana (ZB) intenzivno rade zajedno na stvaranju novih mogućnosti za razvoj, otvaranje novih radnih mesta i rast, istovremeno maksimalno povećavajući koristi od svog zajedničkog puta ka članstvu u EU.

Akcionni plan za zajedničko regionalno tržište 2021-2024., koji su na samitu Berlinskog procesa održanom 10. novembra 2020. godine u Sofiji, podržali čelnici šestorke zapadnog Balkana (ZB6) - Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije, nastavak je napora za unapređenje ekonomske saradnje u ZB6.

Zajedničko regionalno tržište ima za cilj povećanje atraktivnosti i konkurentnosti regije i približiti regiju tržištima EU.

Proces ne uključuje stvaranje novih institucija ili političkih subjekata, već uključuje koordinirani pristup vlada zemalja ZB6 prema stvaranju prostora zasnovanog na pravilima i standardima EU, osiguravajući slobodno kretanje ljudi, robe, usluga i kapitala širom regije, i zajednički pristup u oblastima digitalizacije, investicija, inovacija i industrije.

Zajedničko regionalno tržište korak je u pravcu punopravnog članstva zemalja ZB6 u EU. Stoga će se koraci ka uspostavljanju zajedničkog regionalnog tržišta odvijati paralelno s ubrzanom integracijom i "postupnim uvođenjem" u jedinstveno tržište EU.

”

Budućnost cele regije leži u EU. Delimo istu istoriju, delimo istu sudbinu. Zapadni Balkan je deo Evrope...

Obraćanje predsednice von der Leyen o stanju Unije, septembar 2020. godine

“

ŠTA JE CILJ ZAJEDNIČKOG REGIONALNOG TRŽIŠTA?

- ▶ Ojačana konkurentnost ZB kompanija na evropskom i globalnom tržištu
- ▶ Integrirano tržište od 18 miliona ljudi
- ▶ Bolja integracija ekonomija zemalja ZB u evropske lance vrednosti
- ▶ Potencijal za dodatni rast BDP-a od 6,7%
- ▶ Stavljanje ZB u središte pažnje stranih investitora koji žele da smanje udaljenost od tržišta EU i da diverzifikuju svoje dobavljače
- ▶ Brži oporavak od pandemije COVID-19 za ekonomije zemalja ZB

” Pitanje zajedničkog regionalnog tržišta predstavlja viziju prosperiteta za naše građane koji teže da uživaju iste slobode kao i njihove kolege u Europskoj uniji.

Deklaracija lidera zapadnog Balkana o
Zajedničkom regionalnom tržištu

“

POZADINA PROCESA

Zajedničko regionalno tržište nadovezuje se na postignuća Višegodišnjeg akcionog plana za regionalno ekonomsko područje zemalja ZB6, koji je odobren na samitu u Trstu održanom 12. jula 2017. godine, u okviru Berlinskog procesa. Ovaj dokument je predstavio strukturirani plan za regionalnu ekonomsku integraciju, uključujući promociju dalje trgovinske integracije, uvođenje dinamičnog regionalnog investicionog prostora, olakšavanje mobilnosti u regionu i kreiranje plana digitalne integracije.

Berlinski proces je diplomatska inicijativa koju je 2014. godine pokrenula nemačka kancelarka Angela Merkel, a čiji je cilj pojačavanje regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu i pomoć integraciji zemalja ZB u Europsku uniju. Proces se odvija uz podršku Evropske komisije, međunarodnih finansijskih institucija i država članica uključenih u proces - Austrije, Hrvatske, Francuske, Nemačke, Italije, Slovenije i Ujedinjenog Kraljevstva.

DOSTIGNUĆA REGIONALNOG EKONOMSKOG PROSTORA 2017-2020

TRGOVINA

- Okvir za liberalizaciju trgovine uslugama;
- Odluka o uspostavljanju postupka validacije za uzajamno priznavanje programa Ovlašćenih ekonomskih operatera;
- Odluka o olakšavanju trgovine voćem i povrćem;
- Potpuna kumulacija i povraćaj carina na snazi.

INVESTICIJE

FDI povećan za 35% od 2016. godine;
Dovršen i usvojen Plan regionalne investicione reforme.

MOBILNOST

Usvojena Deklaracija o priznavanju kvalifikacija visokog obrazovanja u ekonomijama zemalja Zapadnog Balkana.

DIGITALIZACIJA

- 86-96% niži troškovi rominga u zemljama Zapadnog Balkana;
- Organizovan Digitalni samit Zapadnog Balkana

KAKO VAŠA FIRMA MOŽE IMATI KORISTI OD OVOG PROCESA??

Do jula 2021. godine:

- ▶ Zelene linije proširene na EU
- ▶ Besplatan roming u cijeloj regiji
- ▶ Sporazum o putovanju sa ličnom kartom

Potpuno priznavanje izvoznih dokumenata, profesionalnih kvalifikacija i licenci širom Zapadnog Balkana

Smanjivanje vremena čekanja na prelazima do 70% kroz sistem "sve na jednom mestu", 24-satno dostupne usluge, zelene linije i zeleni koridori unutar Zapadnog Balkana i prema EU

Smanjeni troškovi kod regionalnih plaćanja; omogućavanje regionalnog tržišta e-trgovine

Ukidanje zahteva za radne dozvole za transfere između kompanija i pružaoce usluga

Direktna strana ulaganja u perspektivne održive regionalne lance vrednosti

Regija bez rominga i smanjeni troškovi rominga između Zapadnog Balkana i EU

Regionalna šema podrške pokretanju novih preduzeća i inovacija u ranoj fazi, koja kombinuje finansiranje javnog i privatnog sektora

Uzajamno priznavanje elektronskih potpisa kao i drugih oblika elektronskih dokumenata i usluga poverenja zasnovanih na relevantnoj pravnoj tekovini EU

Pokrivenost ključnih industrijskih gradova sa 5G mrežom u svakoj ekonomiji ZB6

KO JE NADLEŽAN ZA PROCES?

Sprovođenje Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište 2021-2024. ostaje u sferi odgovornosti javnih institucija u svakoj ekonomiji zemalja ZB6, posebno ministarstava i institucija koje ulažu napore za implementaciju na nivou ekonomije. RCC i CEFTA sekretarijati će biti vodeće regionalne organizacije koje će olakšati sprovođenje ovog Akcionog plana. Sekretarijat RCC-a zadužen je za sveukupnu koordinaciju i praćenje Akcionog plana, dok je Sekretarijat CEFTA-e zadužen za provođenje akcija vezanih za trgovinu.

KO ĆE KOORDINISATI PROCES?

RCC će podržati implementaciju aktivnosti kojima se nastoji povećati privlačnost regiona za strane investitore, integrisati ZB u panevropski digitalni prostor, nadograditi industrijsku bazu i inovacionu infrastrukturu i napredovati prema slobodnom kretanju ljudi i kapitala.

Sekretarijat CEFTA-e će podržati provođenje aktivnosti kojima se želi provesti CEFTA 2006 i proširiti obaveze i koristiti na EU i druge trgovinske partnere.

KIF ZB6 aktivno podržava proces pružanjem informacija kompanijama, kao i praćenjem rezultata i prikupljanjem povratnih informacija od poslovne zajednice, ističući prioritete iz njihove perspektive tokom implementacije.

EU će nastaviti podržavati proces, uključujući primenu Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan, čiji je cilj podsticanje dugoročnog ekonomskog oporavka regije, podrška zelenoj i digitalnoj tranziciji, unapređenje regionalnih integracija i približavanje Evropskoj uniji.

► Ekonomski i investicioni plan podrazumeva značajan investicioni paket kojim se mobilise do 9 milijardi evra sredstava za region. Podržaće održivo povezivanje, ljudski kapital, konkurentnost i inkluzivni rast, kao i zelenu i digitalnu tranziciju.

Pored značajnog bespovratnog finansiranja za region, EU može pružiti garancije koje smanjuju troškove finansiranja za javne i za privatne investicije i smanjuju rizik za investitore. Očekuje se da će podrška kroz novi instrument garancija za Zapadni Balkan, u okviru EU garancija za spoljno delovanje i Evropskog fonda za održivi razvoj-Plus, mobilizirati potencijalne investicije u region do 20 milijardi evra u sledećoj deceniji.

KAKO ĆE PRIVATNI SEKTOR BITI UKLJUČEN U OVAJ PROCES?

Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana. (KIF ZB6) je zajednička inicijativa Privrednih komora iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Severne Makedonije, Crne Gore i Srbije, osnovana 2017. godine tokom samita u Trstu, kako bi predstavljala zajedničku platformu za poslovne zajednice u regionu i olakšala među-poslovne kontakte i promovisala region kao jedno odredište za investiranje. KIF ZB6, koji predstavlja više od 350.000 kompanija, aktivno je uključen u planiranje i sprovođenje Akcionog plana tako što daje inpute, određuje prioritete i objavljuje povratne informacije od poslovne zajednice.

Poslovni savet KIF ZB6, kao savetodavno telo Upravnog odbora KIF ZB6, sastavljeno od vlasnika ili rukovodstva na nivou C iz 16 vodećih kompanija koje posluju na ZB, na osnovu merljivih kriterijuma, će nadgledati napredak u implementaciji Akcionog plana, i redovno će informisati vlade zemalja ZB, kao i sve učesnike u procesu, o situaciji na terenu, dajući, na osnovu iskustava iz svakodnevnog rada i detaljne analize, konkretne predloge i predloge mera za uklanjanje barijera, smanjenje troškova i olakšavanje uslova za poslovanje unutar regiona i prema EU. Takođe će doneti fleksibilniji, nebirokratski pristup rešavanju problema s kojima se svakodnevno suočava ekonomija i novi zamah u dijalogu poslovne zajednice u regiji sa vladama zemalja ZB i institucijama u Briselu.

UKLJUČITE SE U PROCES

- Kontaktirajte KIF ZB6 i privredne komore, članice KIF ZB6, u vezi sa preprekama sa kojima se suočava regionalna saradnja;
- Dajte svoje predloge za uklanjanje barijera u regionalnoj saradnji;
- Pratite naše aktivnosti na praćenju i dokumentovanju konkretnog napretka kakav oseća poslovna zajednica u regionu;

KIF ZB6 aktivnosti u procesu:

- Individualna, prilagođena podrška za traženje poslova i mogućnosti prekograničnog finansiranja za kompanije iz regiona
- Online baza podataka sa informacijama o pristupu tržištima u regiji
- Baza podataka obavještajnih podataka o tržištima koja podržava internacionalizaciju MSP
- B2B događaji i investicione konferencije
- Mapiranje dobavljača i koordinacija regionalnog programa razvoja dobavljača, sa posebnim fokusom na automobilsku, poljoprivredno-prehrambenu industriju i cirkularnu / zelenu ekonomiju;

I Regionalni trgovinski prostor

AKCIONI PLAN ZA ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE (2021-2024.):

KLJUČNE OBLASTI I REGIONALNE AKTIVNOSTI

- ▶ Nastaviti sprovođenje „zelenih linija“ i njihovo proširenje do graničnih prelaza (GP) sa EU;
- ▶ Uvesti princip „sve na jednom mestu“ (one stop shop) na odabranim, zajedničkim graničnim prelazima (CCP) i pojednostavljenje formalnosti – smanjeno vreme čekanja na granici do 70%;
- ▶ Učiniti dostupnim usluge na odabranim GP/CCP tokom 24/7;
- ▶ Uskladiti radno vreme agencija uključenih u carinjenje robe;
- ▶ Poboljšati sistem traka za bolje upravljanje u periodu najgušćeg saobraćaja;
- ▶ **Ubrzati protok određenih esencijalnih proizvoda** (npr. svežih poljoprivrednih proizvoda);
- ▶ Ukloniti necarinske barijere;
- ▶ Uspostaviti efikasan i delotvoran mehanizam rešavanja sporova;
- ▶ Ažurirati baze podataka o trgovinskim merama država potpisnica CEFTA-e i kontrolisati državnu pomoć i konkurenciju;
- ▶ Uspostaviti regionalnu saradnju u vezi sa pitanjima zaštite životne sredine koja se odnose na trgovinu (npr. merenje CO₂), zaštitu potrošača i nadzor tržišta, javne nabavke;
- ▶ Poboljšati razmenu informacija o naknadama i doprinosima za preduzeća, prosečnom vremenu puštanja u promet, mogućnostima trgovine za mala i srednja preduzeća;

SLOBODNO KRETANJE ROBA

Programi uzajamnog priznavanja (MRP) za industrijske i poljoprivredne proizvode

Međusobne strategije i postupci upravljanja carinskim rizikom podržani novim ICT rešenjima

Upravljanje rizikom i sistematska razmjena podataka prošireni na celokupan postupak carinjenja

Elektronska razmena podataka

SLOBODNO KRETANJE USLUGA

Turizam, finansije, dostava paketa i elektronska trgovina

Profesionalne kvalifikacije priznate na osnovu opšteg sistema priznavanja EU

Paket za liberalizaciju trgovine uslugama

SLOBODNO KRETANJE LJUDI

Slobodno kretanje u regiji Zapadnog Balkana na osnovu ličnih karata

Slobodno kretanje građana treće strane bez viza

Radne dozvole nisu potrebne za među-kompanijske transfere i dobavljače usluga

SLOBODNO KRETANJE KAPITALA

Domaća instant plaćanja povezana su regionalno

Isplativa plaćanja u regionu i sa EU – korak ka jedinstvenom prostoru plaćanja u evrima (SEPA)

Regionalna saradnja u oblasti bankarskih i nebankarskih finansija, finansiranje poljoprivrede, fakturisanje, zeleno finansiranje

II Regionalni investicioni prostor

- ▶ Uspostaviti saradnju između nacionalnih agencija za promociju ulaganja i koordinisani regionalni pristup promocije za privlačenje investicija u prioritetne ciljne sektore/lance vrednosti;
- ▶ Omogućiti brzo rešavanje sporova vezanih za direktna strana ulaganja;
- ▶ Provesti reforme regionalne investicione politike i osigurati transparentnost investicionih podsticaja

III Regionalni digitalni prostor

- ▶ Osigurati fiksni širokopojasni pristup Internetu za najmanje 95% domaćinstava u svakoj ekonomiji;
- ▶ Razviti regionalni plan: pokrivanja mrežom 5G glavnih industrijskih gradova i najmanje jednog velikog koridora u regiji do kraja 2023., odnosno 2025. godine;
- ▶ Ukloniti troškove rominga unutar WB6 i smanjiti troškove rominga između WB6 i EU;
- ▶ Utvrditi potrebe za digitalnim veštinama u zemljama ZB6 za ciljne skupine (npr. Novoosnovana preduzeća / mladi, odrasli) i pružiti odgovarajuću obuku;
- ▶ Promocija digitalne ekonomije: regionalna interoperabilnost usluga naplate cestarine, mreža pametnih gradova, promocija AI, sudjelovanje zemalja Zapadnog Balkana u projektima računarstva visokih performansi (HPC), regionalna saradnja u razvoju e-uprave

IV Regionalni industrijski i inovacioni prostor

- ▶ Integrirati regiju u Evropski istraživački prostor (ZB Platforma za inovacije i istraživanje);
- ▶ Podržati uspostavljanje akceleratora i inkubatora (ZB mreža za digitalne inovacije);
- ▶ Podstaci prenos znanja od stručnjaka iz dijaspor;
- ▶ Podržati start-up-e/MMSP fokusirane na zelenu ekonomiju, održive prehrambene sisteme, proizvodnju čiste energije;
- ▶ Povezati domaće dobavljače sa multinacionalnim kompanijama širom ZB;
- ▶ Obezbediti bazu podataka o tržišnim obaveštajnim podacima i važnim informacijama za internacionalizaciju MSP (nadograditi postojeću mrežnu platformu za MSP ZB-a - www.wb6cif.eu);
- ▶ Razvijati konkurentne prednosti regionalne automobilske industrije;
- ▶ Razviti okvir za realizaciju projekata usmerenih na zelenu i kružnu ekonomiju;
- ▶ Pokrenuti regionalni plan „Od farme do stola“ („from farm to fork“) i promovisati održivu proizvodnju i potrošnju hrane;
- ▶ Podizati svest u regiji o EU standardima kvaliteta hrane;
- ▶ Nadograditi finansijsku podršku za kreativne industrije;
- ▶ Povećati konkurentnost metaloprerađivačke industrije modernizacijom obrazovnih programa i stimulisanjem energetske efikasnosti;
- ▶ Promovisati održivi regionalni turizam.

Ako želite dobiti više informacija ili se uključiti u proces, kontaktirajte nas:

Western Balkan 6 Chamber Investment Forum

P: +39 040 670 1325

E: office@wb6cif.eu

W: www.wb6cif.eu ; www.investinsee.com

14, Piazza della Borsa, Trieste, Italy

Economic chamber of North Macedonia

Tatjana Shterjova Dushkovska
P: +389 2 3244 065
E: tatjana@mchamber.mk
W: www.mchamber.mk

Chamber of Commerce and Industry of Serbia

Marko Mandic
P: +381 11 41 49 479
E: marko.mandic@pks.rs
W: www.pks.rs

VANJAKOTRGOVINSKA KOMORA BOSNE I HERCEGOVINE
СПОЛНОТРГОВИНСКА КОМОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
FOREIGN TRADE CHAMBER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina

Danijela Kovac
P: +387 33 566 267
E: danijela.kovac@komorabih.ba
W: www.komorabih.ba

CHAMBER OF
ECONOMY OF
MONTENEGRO

Chamber of Economy of Montenegro

Balsa Culafic
P: +382 20 230 446
E: bculafic@pkcg.org
W: www.privrednakomora.me

Kosova Chamber of Commerce

Parim Bajrami
P: +383 (0) 44 900 993
E: parim.bajrami@oek-kcc.org
W: www.oek-kcc.org

U.C.C.I.AL | BASHKIMI I DHOMAVE TË TREGTISË DHE INDUSTRIË SË SHQIPËRIË
UNION OF CHAMBERS OF COMMERCE & INDUSTRY OF ALBANIA

Union of Chambers of Commerce and Industry of Albania

Evis Dino
P: +355 (0) 44500221
E: info@uccial.al
W: www.uccial.al

